

חלק 1 - מבוא

בחרתי בנושא זה מאחר וההתנסות מעשית שלי נעשתה בעמותה.

העמותות נחשבות כלולות במה שנקרא "המגזר השלישי", מגזר שפועל בלי כוונות רווח. מגזר זה מאד חשוב למדינה ולחברה בכלל, הואיל וארגונים ועמותות כאלה עושים פעולות רבות למען הציבור בכללותו או מתמקדות באוכלוסיות נזקקות. שיהיו עמותות וכמה הם מהוות חלק חשוב למדינה ולצמיחה שלה.

בפרק הראשון אני אציג את הנושא של העבודה, אבדוק את החשיבות של לעבוד בעמותה, אסביר איך הנושא מתקשר אליי, ומה עשו עד היום. אחקור גם כמה עמותות פעילות כיום בארץ ואיך הן תורמות לענף הכלכלי. בין עובדים שמועסקים בעמותה, אפשר לראות מספר מאפיינים: יש כאלה שעושים את זה למטרת השתכרות בלבד, מקור פרנסה ומחייה להם ולביתם. מבחינתם אחת היא לעבוד בעמותה, במשרד ממשלתי או בעסק פרטי. מבחינת אחרים, יש שמעדיפים את תחושת הביתיות והשלווה הכלכלית שבעמותה. ברור שלא כל העמותות שורדות אבל אלו שכן, ושיש להן גב כלכלי יציב, מהוות מעבר לתמיכה שלהן במטרה שלשמה הוקמו, גם בית חם לעובדיהן.

בעמותות בדרך כלל האווירה הכללית טובה, מכילה ומתחשבת והיחס לעובדים בהן סביר. זה מקום לעובדים שמעדיפים מקום עבודה שקט ורגוע בלי זעזועים עד כמה שאפשר ולהגיע לכמעט קביעות. לא בכל עמותה זה מתאפשר אבל יש רבות כאלה, מהוותיקות והאיתנות כלכלית, שנותנות שקט לעובדיהן לשנים רבות, כמו למשל ספריות, מסודות חינוך וכדומה. אין להתכחש לעובדה כי יש חלק קטן מסוים של עובדים בעמותות שבאו לחפש חיים קלים בשכר סביר ובגוף שנראה מכיל ומתחשב. חלק מעובדים מסוג כזה, שבאים בעיקר לקבל (שכר) וכמה שפחות להתאמץ, צפים בסופו של דבר ומתגלים ואופים נראה לכול.

יש לציין כי חלק ניכר מעובדי עמותות באים מתוך רצון, שאיפה והזדהות עם מטרות העמותה ונותנים את הנשמה למען הגשמתן והרבה מעבר לשעות העבודה הרגילות. חלקם חיים ממש את העמותה ביום ובלילה.

זה קשור לפרק השני שבו אעשה סקירה ספרותית – על מטרת ותחושת העבודה בעמותה; האם עושים את זה בשביל התגמול או בשביל הסיפוק. מה מניע יותר אנשים להיכנס לעבוד בתוך עמותה. איין גם את היחס שלו מצפים עובדי העמותה, כמו למשל יחס חם, הצבת סטנדרטים ברורים ויצירת זהות של העובדים עם הארגון גורמים כאלה מביאים את העובדים להתנהגות פרו וממילא מגיע הארגון לתפוקות גדולות שלו ולתרומה של העובדים מעבר לחובותיהם הרגילים בעבודה. יחס גורר יחס וכולם אמורים להיות מרוצים.

בפרק השלישי תוצגו בקצרה העבודה מעשית שעשיתי בעמותת מצמיחים שהיא עמותה להפחתת אלימות בבתי הספר. יוצגו נתונים בתחום החינוך מאתרי ממשל.

בפרק הרביעי יוצג החידוש שהיה לי בעבודה ומה למדתי ממנה.

חלק 2 - סקירת ספרות

ראשית, סקירה כללית על עמותות בישראל - יש לעמותות תפקיד מרכזי במדיניות הרווחה הישראלית. בישראל היו רשומות 43,000 עמותות בשנת 2016. זה נתון גבוה במיוחד ביחס למספר התושבים. כ-15 אחוזים מהעמותות עוסקות בתחום הרווחה.

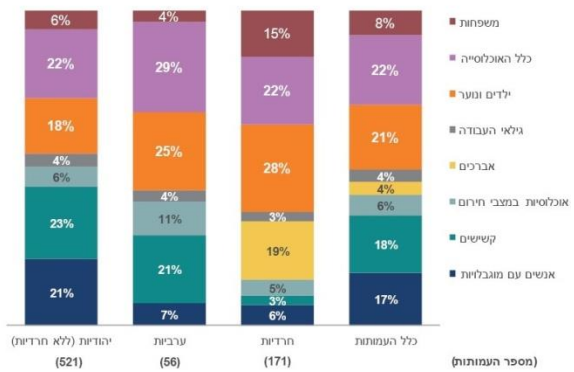
מחקר של מכון טאוב מנתח מאפייני ארגונים שעסקו בתחום הרווחה בשנים 2013 – 2016, והיו להם מחזורי הכנסות של יותר חצי מיליון שקלים – כ-748 ארגונים. מאפיינים כמו מספר העובדים בשכר, מקורות ההכנסה של הארגונים, סך המתנדבים בהם והמוטבים שנהנים משרותי הארגונים נבדקו על ידי המחקר. נעשה מיון של הארגונים לפי נפח הפעילות הכלכלית שלהם, פריסה בארץ וותק הארגון, ועוד מאפיינים.

פילוח של הארגונים - רבים פועלים בציבור החרדי, 23% מהארגונים, ומעטים – רק 7%, אצל ערבים. מהם 20% חדשים – בעלי ותק של פחות מ-15 שנים. 20% מהארגונים מסייעים לנוער וילדים, 20% לציבור הכללי ואחרים עוזרים לקשישים ולמוגבלים. עיקר הארגונים החדשים עובדים בציבור הערבי והחרדי.

כ-20% מהארגונים עובדים בכל אזורי הארץ, בחמישה מוקדים לפחות. כ-13% אחוזים מהארגונים החרדיים הם כלל ארציים ו-20% אחוזים מהארגונים הערביים הם כאלה.

להלן איור על התפלגות עמותות לפי קבוצות ואוכלוסיות:

התפלגות העמותות בתחום הרווחה לפי קבוצות אוכלוסייה ואוכלוסיית יעד עיקרית

מקור: שבטי מדהלה, מיכל אלמגור-גוני וגל מרכז טאוב והמרכז לחקר החברה האזרחית והפילנתרופיה נתונים: דוחות כספיים ומילוליים של העמותות

ההכנסות של עמותות וארגונים בישראל שפועלים בתחום הרווחה הגיעו לכ-13.8 מיליארד שקלים בשנה. מתוכם 23% הם ארגונים שמטרתם טיפול בילדים ונוער, 22% אחוזים מטפלים בקשישים, ו-21% מהארגונים מספקים שרות לכלל הציבור. רוב הכנסות הארגונים מקורן בתמורה בעד השירותים שהם מספקים (39 אחוזים) ותמיכות ציבוריות (34 אחוזים). חלק אחר מגיע מתרומות ועיזבונות (25 אחוזים).